

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: .....

Cím: *Pesti nyomortanyák*

Forrás: .....

Szózat

Bp

(Hely)

1926. 4. 6.

(Idő)

—

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

361.1

Hely

Idő

"1926"

Személy

Helyszám

Pesti nyomortanyák

A lipótvárosi pályaudvar háta mögött — Emberi vakondok — „Tessék innen hamar elmenni“

— A SZÓZAT tudósítójától —

Ha az ember a külső Váci úton megy villamoson, a „Tizenhárom ház“ nál lesteáll és elindul a lipótvárosi teherpályaudvar felé, szűk, sáros sátorokon, bedőlt kerítések mellett, elhanyagolt grundok között, nagyobb házesoporthoz ér. Az egyik ház kétemeletes, de a vakolat levált róla és a téglák meztelen vörös színüket mutatják. Az első emeletig sár, szenny, por lepi be a falat. Oldalt függő folyosó látszik, veszedelmesen lefelé görbülve és így alulról az ember istenkísértőnek hiszi azt, aki végig akar menni ezen a folyosón, annyira rozszantnak, rozsdásnak tűnik. A tető az egyik oldalon be van horpadva és ezen az oldalon belátni a padlásba. A kétemeletes ház mellett húzódik alig embermagasságyra egy kis kaliba deszkából és kátránypapírosból összetákolva. Odább földszintes hosszú ház — sárból. Hátral egy gyárnak támaszkodva emeletes ház — tető nélkül. A tető valamikor leégthetett, azóta nem csinálták meg.

Aki először látja ezt a házesoportot, nem hisz a szemeinek. Fantasztikusnak látszik az elhanya-

golságnak a foka és neme. A házak között gödrök és pocsolyák, felhalmozott szemét, kavicsdombok. Az egész környék fölött az a szag terjeng, ami Dis városának atmoszférája lehet Dante poklában. Több az, mint a szegénység tanyája, a csavargók és jasszok lakása. Mintha egy milliós város minden nyomora húzódott volna meg, a gyárak minden füstje, por, sár, köd üllepedett volna le ezekre a nyomorúságos hajlékokra.

Tizenkét lakásban százharmincegy ember

Átme gyünk a teherpályaudvar sínjein, feljutunk a hidra, amely átvisz a raktarak fölött és közelünk az emeletes ház felé. Az emberek olyanok, mint a ház külseje. Már messziről leri róluk a nyomor, a szegénység és az elhanyagoltság. Az első ember, akit meglátunk, egy öregasszony, aki az ajtót kinyitva a szennyes vizet az udvarra önti. Odané zünk, ahová a védőn tartalmá folyik és ott a piszkos lének olyan tavát látjuk, amely az emberek százait képes megfertőzni rothadt szagával. Megkérdezzük az öregasszonyt,

hogy hányan laknak a lakásban

Elmondja, hogy fia, gyári segédmunkás, feleségével, hugával, négy gyerekével és unokaöccsével lakik egy szobakonyhás lakásban. Egy pillantást vetünk a szobába, de ez eléggé mutatja a nyomortanya rettenetességét. Három ágy van szorosan egymás mellett, az ágyakon olyan színű ágynemű, amilyen novemberben az aszfalt. Az ágyakon kívül még két foszladozott matrac áll a sarokban. Egy asztal, két szék egészíti ki a bútort. A levegő olyan, mint hogyha még sohase lett volna szellőztetve. Kilencen laknak a szobában és a konyhában. Az öregasszony azt mondja, hogy ő a tűzhelyen alszik, mert máshol fázik.

A másik lakás, az öregasszony elbeszélése szerint, a ház leggazdagabb emberéé. Megengedheti magának, hogy csak öten lakjanak egy szobában. A konyhában egy ágy van és ezt ki lehet fogadni. Állítólag ezzel szerezte „vagyona t“. Ez a szomszéd szintén gyári munkás és minden vasárnap húst eszik.

A földszinten hasonlóak a lakások. Mindenütt legkevesebb hat-hét ember lakik. A levegő is mindenütt egyforma. Az emeletre felérve sokáig habozunk, hogy végigmenjünk-e azon a folyosón, amelyik innen közelebből még sokkal gyatrábbnak látszik. Minden második deszkája hiányzik és a meglevő deszkák olyan korhadtak, hogy csak a legnagyobb óvatosság mellett lehet rájuk lépni. Egy he-

lyen már a karfa levált a falról, csak oda van drótozva. A helyzet itt is ugyanaz, ami a földszinten. Egy szobakonyhás lakás, öt-hat, esetleg tíz ember lakik benne. A konyhából romlott káposzta szaga, megpenészesedett rongyok illata árad. A házban összesen tizenkét lakás van és statisztikánk szerint a tizenkét lakásban százharmincegy ember lakik.

Lakás az istállóban

Elhagyjuk a házat és tovább indulunk felfedező útunkon a szörnyű városrész belsejébe. Mindenütt gödrök, pocsolyák, kavicsdombok között kell haladnunk, mert útról szó sem lehet. Jobbról a földszintes ház oldalában istálló van, ahol egy jobb módú ember tartja hat kecskéjét. Az istállón cédula áll: „Két ágy tisztességes embernek kiadó“. Bemegyünk az istállóba és megkérdezzük az ott szorgoskodó öregembertől, hogy hol kiadók az ágyak. Az öregember végigné z, de aztán vállat von és a sarokban levő két rongyhalma zra mutat.

— Ezek azok — mondja, — aztán ránk né z s így folytatja: — Azt hiszem, az urak nem fognak megfelelni.

Beszélgetni kezdünk a nyomor városrészének viszonyairól és megkérdezzük tőle, hogy k ia telepen a legszegényebb ember. Az öreg kimegy az istállóból és egy gránitkockákból álló kőhalma zra mutat.

— Ott lakik — mondja.
— De hiszen az kórákás — vetjük ellen.

— A másik oldalról van a bejárat — hangzik a felelet.

Megköszönjük a felvilágosítást, a pocsoljakon és gödrökön át megközelítjük a kórákást. Csakugyan a másik oldalról egy olyan lyuk látszik, amelyen egy ötéves gyerek éppen beférhet. A lyuk előtt három lépcső vezet be a földbe. A bejáratot egy kerítéslecekből, pléhdarabokból, kátrány- és újságpapírosból összetakolt ajtófüggöny zárja el. Az ajtó mellett kályhacső mered ki a levegőbe és ontja vékony kékes füstjét.

A föld alatt

Bekopogtatunk. Miután szabad a bemenet, félrehajtuk az ajtófüggönnyt s ekkor vesszük észre, hogy az ajtón zár is van. Egy régi vasuti kocsi kilincse díszíti az ajtót, de természetesen csak díszíti, mert nem működik. A helyiség teljesen a föld alatt van. A falak szépen újsággal vannak kitapetázva. A szoba két és fél méter hosszú és ugyanannyi széles lehet. A helyet egy ágy, egy szekrény, egy vastűzhely és egy szelton foglalja el. A világosságot a „szoba” úgy kapja, hogy két gránitkockát felelőről kiszedtek és a helyét egy repedt ablaküveggel fődtek be.

A szobában egy harminc-harminckétéves nő és két gyermek tartózkodik. Az asszony elmondja, hogy férje elhagyta és Csehország-

ba ment. Most egy vasuti munkással vezet közös háztartást. Első házasságából levő két gyermekét egy rokona fogadta magához, de ezzel szemben itt lakik a munkás öccse.

— Minden egészen jól menne — mondja az asszony. — ha ez az ember nem volna. Nemcsak a maga keresetét issza el, hanem mindig elemel párnát, ruhát, edényt eladja vagy elzalogosítja és azt a pénzt is elissza. Éjjel jár haza, verekszik és többször már megakart ölni bennünket.

— Minden jól menne? — kérdezzük — hát jól érzik magukat ilyen lakásban.

— Igaz, hogy hideg — feleli az asszony. — de mégis megfelel. És ami a fő, nem kell érte fizetni.

— De elhordhatják innen a köveket!

— Van itt más kórákás elég — felel az asszony.

— Nem akarnak rendes lakásba költözni? — kérdezzük megint.

Az asszony csodálkozva és együgyűen néz fel. Nem is érti talán.

— Rendes? — mondja — ez is rendes. És ami a fő, nem kell érte fizetni.

Kimegyünk, mert a nyomornak ez a minősége, a rettentő szag kibíratatlanná lesz. A kavernában a penész olyan erővel hat az emberre, hogy a rosszullét környékezi.

„Arisztokraták”

Ezekután a telep legmódosabb

háza felé indulunk. Sárból van ez is. de falai fehérek. Az ablakokat is nemrég festették. Földszintes ház, hosszú, nyolc lakás van benne. Ismét buckák, szemétdombok, gödrök között kell haladni. Utaközben szembejönnek a kecskék és az istálló felé tartanak. Kis gyerekek hajtja őket hosszú ostorral. Megkérdezzük tőle, hogy a házban kik laknak? Gađdagok vagy szegények?

— Azoknak sok pénzük van — szól.

Igy hát jó úton vagyunk. Ezek lesznek itt az „arisztokraták.” Közeledünk a legközelebbi ajtó felé, de hirtelen szörnyű zsvaj üti meg fülünket. Éppen abból a lakásból hallatszik, ahová menni akartunk. Két férfi dühös hangja szűrődik át az ajtón, közben belesikolt egy nő, majd egy másik mélyebb nő hang.

Ebben a percben a ház mögül előlép egy munkásember.

— Mi tetszik? — kérdi.

Elmondjuk, hogy mi járatban vagyunk, mire az ember rosszulóan csóválja a fejét.

— Ide ne tessék bemenni — szól — ezeknek az emberek már sokszor volt dolguk a rendőrséggel.

— A másik lakás is ilyen? — kérdezzük.

A munkás legyint.

— Az egész ház. Nincs foglalkozásuk ezeknek az embereknek. A nők rossz nők. A férfiakról az a hír kering, hogy betörők és tolvajok. Ide nem tanácsos bemenni

rendőri készenlét nélkül. Ezen a környéken gyakran tűnnek el emberek és valószínű, hogy az ilyen dolgokban ennek a háznak a lakói is bennvannak.

— Ez talán túlzás — mondjuk.

— Lehet. De egyiknek sines foglalkozása és mégis nagyon jól élnek. Talán bankárok? Honnan veszik a pénzt? — Én csak — folytatja a munkás — jót ajánlok, tessék innen minnél hamarabb elmenni.

Megfogadjuk a jó tanácsot és a gyanus házat elkerülve visszafelé indulunk. Az út ismét a gödrökön, tócsákon keresztül vezet, a földalatti lakás mellett, az istálló ajtaja előtt, ahol az öreg ember szorgalmatoskodik kecskái körül. Jobbra balra állnak még házak, de mindek oda is elmenni? Nyomor, szegénység, szenny mindenütt. Messziről idevilágítanak a Kőrút nagy villanyreklámjai. Ott benn, a városban van a fény — gondoljuk — a gazdagság, tisztaság és kultúra. Ez a gondolat groteszk és szörnyű ellentétben áll ezzel a környezettel, ahol tömeglakások, szeméthalmazok és bűnök atmoszférája vesz körül.

Újra átmegyünk a hídon s már meghalljuk a Váci úton a villamos csengetését.